

- ⁵ Про вибори народних депутатів України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 10–11.
⁶ Про вибори Президента України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 14.
⁷ Про місцеві вибори : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 37–38.
⁸ Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия : опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 1999. – 712 с.
⁹ Про вибори народних депутатів України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 10–11.
¹⁰ Про вибори Президента України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 14.
¹¹ Про місцеві вибори : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 37–38.
¹² Про вибори народних депутатів України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 10–11.
¹³ Там само. – С. 74.

Резюме

Лізунова О. Д. Выборчі інформаційні відносини: теоретико-практичний аспект.

У статті аналізуються теоретико-практичні аспекти відносин, що реалізуються в ході виборчої кампанії. Досліджується склад виборчих інформаційних відносин. Виокремлюються проблемні питання суб'єктів виборчих інформаційних відносин.

Ключові слова: інформаційне забезпечення виборів, правовідносини, виборчі інформаційні відносини, вибори, суб'єкт правовідносин.

Резюме

Лизунова О. Д. Избирательные информационные отношения: теоретико-практический аспект.

В статье анализируются теоретико-практические аспекты отношений, которые реализуются в ходе избирательной кампании. Исследуется состав избирательных информационных отношений. Выделяются проблемные вопросы субъектов избирательных информационных отношений.

Ключевые слова: информационное обеспечение выборов, правоотношения, избирательные информационные правоотношения, выборы, субъект правоотношений.

Summary

Lizunova O. Electoral informative issues: theoretical and practical aspect.

The study is dedicated to the problem of informative electoral legal issues in Ukraine. Various approaches of determination of electoral legal issues are observed.

The article touches upon the issue of informative providing of elections with participation of election commission. A Central election commission is independent body charged with overseeing the implementation of election procedures.

Key words: informative providing of elections, elections, Electoral legislation, Electoral code.

УДК 342.95

І. А. ЛЮК

Ірина Анатоліївна Люк, здобувач Київського університету права НАН України, Президент ГО "ЮРИДИЧНА СОТНЯ",

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ПРИ СТВОРЕННІ БАНКІВ

Вплив дискреційних повноважень є досить суттєвим для реалізації прав учасників адміністративних процедур. Пов'язано це з тим, що наявність у державного органу певного права діяти на власний розсуд може мати як позитивні наслідки – забезпечувати індивідуальний підхід до задоволення потреб учасників адміністративних процедур та найефективнішої реалізації їх прав, так і негативні – спричиняти значні корупційні прояви. Якби Україна була країною зі сталою людиноцентриською ідеологією в основі роботи державних органів, слід було б розширювати дискреційні повноваження. Однак, враховуючи катастрофічну ситуацію із захистом прав людини та системність корупційних проявів, до посилення дискреційних спроможностей державних органів слід ставитись з обережністю – як мінімум до часу, коли реальні реформи у правоохоронній та судовій системі призведуть до певних змін свідомості.

На цьому етапі розвитку держави важливим є глибоке розуміння порядку обмеження дискреційних повноважень державних органів, а саме: чи варто застосовувати глибоку регламентацію адміністративних процедур, наслідком якої може бути зростання формалізму і, як наслідок, – розширення корупційних можливостей.

Дискреційні повноваження часто супроводжуються негативними явищами, пов'язаними з людським фактором: відсутність чіткої визначеності діяльності державних службовців щодо процедури здійснення

службових повноважень, розгляду адміністративних справ, прийняття рішень, видачі офіційних документів дає можливість створювати зайві ускладнення, перебільшувати свою роль у вирішенні питань, що є фактором, сприяючим розвитку корупції.

У такому контексті розглянемо місце дискреційних повноважень в процедурах створення банків та визначимо наявність, ступінь впливу та результативність діяльності уповноважених органів при реєстрації та ліцензуванні банків. Такий підхід дозволить визначити найбільш оптимальну модель побудови процедур створення банків для забезпечення вільного та конкурентного доступу на ринок банківських послуг.

Для цього необхідно, насамперед, з'ясувати сутність дискреційних повноважень.

Єдиним нормативним документом, в якому визначено поняття дискреційного повноваження, є Методологія проведення антикорупційної експертизи, затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 23.06.2010 № 1380/5. За Методологією дискреційні повноваження трактуються як сукупність прав та обов'язків органів державної влади та місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проектом нормативно-правового акту¹.

У Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, прийнятих Комітетом Міністрів 11.03.1980 на 316-й нараді, дискреційні повноваження визначені як повноваження, які адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто, коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин. Особливістю дискреційних повноважень, яка впливає із рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2, є право адміністративного органу на власний розсуд прийняти одне з кількох можливих рішень, в залежності від певних обставин².

Різниця у вказаних підходах досить важлива: означена Методологія Міністерства юстиції, на відміну від Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2, надає державним органам та органам місцевого самоврядування, а також окремим уповноваженим особам істотно ширші повноваження, що полягає в можливості на власний розсуд повністю або частково визначити вид і зміст управлінського рішення. Таке визначення, на нашу думку, не є обґрунтованим, адже у розсуду державного органу мають бути межі допустимих законом рішень. Зазначене твердження відображене і у дослідженнях вчених у цій сфері, хоча з цього приводу виникає багато наукових дискусій.

Питання дискреційних повноважень, зокрема, органів державного управління – в межах більш загальної проблематики – розглядалися такими відомими адміністративістами, як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк, І. П. Голосніченко, Т. О. Коломєць, В. К. Колпаков, Н. Р. Нижник, А. О. Селіванов та ін.

У словнику іншомовних слів «дискреція» визначається як «вирішення посадовою особою чи державним органом певного питання на власний розсуд»³.

Не можна не погодитися з цього приводу з думкою О. С. Лагоди, який вважає, що французький переклад дискреційності в загальносуспільному значенні, як діяльності на власний розсуд, за власним переконанням, суперечить її правовому змісту, адже йдеться не про безконтрольну, безвідповідальну роботу посадових осіб, а про реалізацію повноважень у межах, визначених законом. Відповідно, під адміністративним розсудом вчений пропонує розуміти діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, що ґрунтується на використанні можливостей, визначених нормою права, за власним переконанням⁴.

Ю. Г. Барабаш вважає, що дискреція передбачає одночасне поєднання двох елементів – «вольового, що включає в себе вільний розсуд, і інтелектуального (морально-правового), який означає використання дискреційних повноважень «за здоровим глуздом». При цьому автор зауважує, що під «здоровим глуздом» слід розуміти не стільки логічний порядок дій, скільки розумну усталеність правопорядку. Також він наводить приклад європейських країн, де межами владної дискреції є історичні конституційні традиції та правові звичаї. Саме правове регулювання на рівні моралі та суспільних традицій може бути «розумним обмеженням», яке не дозволяє «посадовій особі при реалізації дискреційних повноважень спиратись виключно на внутрішню мотивацію»⁵.

В. Б. Авер'янов, стверджує, що дискреційна влада – спосіб реалізації публічної влади, за яким відповідний суб'єкт влади (орган чи посадова особа) застосовує надані йому в межах закону повноваження на власний розсуд, без необхідності узгодження в будь-якій формі своїх дій з іншими суб'єктами⁶.

В. І. Ремньов розглядав дискреційні повноваження як право органу державного управління приймати владні рішення на власний розсуд. Розглядаючи ці органи в їх вертикальному підпорядкуванні, він дійшов висновку, що обсяг дискреційних повноважень зменшується зверху донизу. Самі ж дискреційні повноваження є елементом компетенції, і їх використання в рамках закону лише зміцнює законність⁷.

Французький вчений Г. Бребан вважав, що дискреційні повноваження, які означають свободу адміністрації оцінювати ситуації і приймати по них рішення, надають адміністрації простір у здійсненні вибору між вільними рішеннями. Вона вправі діяти або не діяти, а коли діє, то може вибирати один або декілька з можливих варіантів дій⁸.

Аналізуючи розуміння дискреційних повноважень у французькому праві, а також у праві інших держав, Ж. Зіллер зауважує, що не йдеться про свавільну чи безконтрольну діяльність адміністрації. Навпаки, існування в усіх країнах розвиненого, складного права дискреційної влади є, можливо, найкращим вираженням правової держави. Це дає можливість диференціювати ситуації належної компетенції, коли законодавець у

деякій мірі все передбачив, і адміністрація цілком може покластись на комп'ютери, щоб прийняти рішення, і ситуації – які трапляються частіше – коли адміністрація змушена вирішувати, якого саме конкретного змісту слід надати принципам діяльності чи політичним принципам стосовно загального порядку⁹.

О. П. Коренев зазначає, що за ступенем визначеності гіпотези і диспозиції норми можуть бути абсолютно визначені, відносно визначені і невизначені. На думку автора, існування визначеної і невизначеної диспозицій в адміністративному праві об'єктивно обумовлено характером управлінських відносин. У сфері управління часом виникають настільки індивідуальні суспільні відносини, що заздалегідь докладно регламентувати правом їх неможливо. Така регламентація поведінки суб'єктів адміністративного права призвела би до формалізму в управлінській діяльності¹⁰.

С. Корф, висловлюючи протилежну думку, зазначає, що у Європі надто боялися в будь-чому обмежити свободу дій адміністрації. Усім здавалося, що чим така свобода ширше, тим краще забезпечено «благо» держави (насправді ж інтереси «правлячих» класів). Ця точка зору призвела в Європі до створення могутньої адміністративної влади, яку мав обмежити інститут адміністративної юстиції... Із плином часу межі дискреційних повноважень органів адміністрації ставали все вужчими¹¹.

Тож, на даний момент, досить чітко можна визначити два протилежні напрями у правовому регулюванні щодо встановлення меж дискреційних повноважень: перший – правовими нормами, зокрема, підзаконними актами, намагаються охопити найменші дії уповноважених органів та їх посадових осіб, тобто звуження дискреційних повноважень, що характерно, наприклад, для законодавства Російської Федерації; другий – застосування широкої дискреції, в межах, визначених законом, поєднана зі сталими традиціями правової держави, що притаманно, наприклад, для європейських країн.

Україна, здебільшого, має схожу будову нормативних актів саме із законодавством Російської Федерації, при цьому досить часто повторюється їх структура та зміст.

Для розкриття питання щодо наявності та меж дискреції в процедурах створення банків в Україні, слід розглянути правові засади регулювання означених процедур та визначити обсяг дискреційних повноважень Національного банку України, як регулятора банківського ринку.

Згідно п. 9 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України», Національний банк України наділений компетенцією здійснювати погодження статутів банків і змін до них, ліцензування банківської діяльності та операцій у передбачених законом випадках¹². При цьому, відповідно до п. 6 ст. 15 цього Закону, Правління Національного банку України встановлює порядок надання юридичним особам, які мають намір здійснювати банківську діяльність, банківських ліцензій, а також ліцензій іншим юридичним особам у випадках, передбачених законом. Таким чином, вказаний Закон встановив дискреційні повноваження Національного банку України – визначити порядок.

Статтею 17 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (надалі – Закон) передбачений: порядок проведення державної реєстрації особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність; документи, які мають бути надані для погодження статуту особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність; строки прийняття рішення та повноваження Національного банку України щодо встановлення вимог до осіб, що мають намір здійснювати банківську діяльність¹³.

Стаття 19 Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначає процедуру надання банківської ліцензії: порядок подання та перелік документів для отримання банківської ліцензії; строки прийняття рішень та повноваження Національного банку України щодо встановлення вимог до осіб, що мають намір отримати ліцензію.

Щодо повноважень Національного банку України, що визначені в ст.ст. 17, 19 Закону, вказано наступне: Національний банк України приймає рішення про погодження статуту або про відмову в погодженні статуту не пізніше тримісячного строку з дня подання повного пакета документів, визначених цим Законом, а також рішення про надання банківської ліцензії чи про відмову в її наданні протягом двох місяців з дня отримання повного пакета документів, визначених цим Законом. Зазначене не слід відносити до дискреційних повноважень Національного банку України, адже підстави для відмови визначаються Законом. Більш того, не можна передбачати вільного розсуду у встановленні підстав для відмови – це матиме наслідком безмежність повноважень та призведе до свавілля у діяльності державного органу.

Стаття 17 Закону визначає, що Національний банк України має право вимагати від заявника виправлення недоліків у поданих документах. Вказане є прикладом дискреційних повноважень, що мають позитивні риси з точки зору захисту прав осіб на здійснення підприємницької діяльності: саме надання повноважень на співпрацю із заявником для забезпечення виконання заяви можна вважати найкращим проявом концепції людиноцентристської держави.

Дискреційними є також повноваження, визначені ст.ст. 17, 19 Закону щодо встановлення Національним банком України вимог до документів, що подаються для створення банку, а саме щодо:

– переліку копій документів, необхідних для ідентифікації самого засновника та всіх осіб, через яких здійснюватиметься опосередковане володіння істотною участю у банку;

– переліку документів, що дають змогу зробити висновок про ділову репутацію; фінансовий стан засновника – юридичної особи, а також про майновий стан засновника – фізичної особи; наявність достатньої кількості власних коштів для здійснення заявленого внеску до статутного капіталу, джерела походження таких коштів;

– переліку документів, що засвідчують повну сплату внесків;

- формату відомостей про структуру власності;
- формату відомостей про асоційованих осіб засновника - фізичної особи;
- формату відомостей про юридичних осіб, у яких засновник - фізична особа є керівником та/або контролером;
- формату відомостей про пов'язаних із банком осіб;
- форму відомостей про наявність як мінімум трьох осіб, призначених членами правління, у тому числі голови правління, їх професійну придатність та ділову репутацію; професійну придатність головного бухгалтера та керівника підрозділу внутрішнього аудиту; ділову репутацію членів спостережної ради, головного бухгалтера та керівника підрозділу внутрішнього аудиту;
- вимог стосовно організаційної структури та наявності відповідних спеціалістів;
- вимоги до бізнес-плану.

Ці дискреційні повноваження Національного банку України при створенні банків знайшли своє відображення у Постанові «Про затвердження деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 08.09.2011 р. № 306¹⁴.

Слід окремо зупинитися на наданих Національному банку України дискреційних повноваженнях, що мають негативний вплив на побудову системи захисту прав і свобод осіб та є джерелом корупції – це можливість самостійно встановлювати підстави для відмови у погодженні статуту та надання банківської ліцензії. Зокрема, ст. 18 Закону встановлено, що підставою для відмови в погодженні статуту юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність є, крім іншого те, що:

- 1) подані документи не відповідають вимогам нормативно-правових актів Національного банку України;
- 2) ділова репутація засновника, а для засновника – юридичної особи і членів її виконавчого органу та/або наглядової ради та всіх осіб, через яких здійснюватиметься опосередковане володіння істотною участю в банку, не відповідає вимогам, встановленим Національним банком України;
- 3) фінансовий стан засновника – юридичної особи та/або майновий стан засновника – фізичної особи не відповідають вимогам, встановленим Національним банком України;
- 4) структура власності самої юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, та/або засновника, що набуває істотної участі, не відповідає вимогам щодо її прозорості, встановленим Національним банком України;
- 5) не надано документи, що підтверджують наявність сплаченого статутного капіталу юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність.

Відповідно до ст. 19¹ Закону підставами для відмови у видачі банківської ліцензії, крім іншого, є наступні:

- 1) документи, подані для видачі банківської ліцензії, не відповідають вимогам нормативно-правових актів Національного банку України;
- 2) професійна придатність та/або ділова репутація не відповідають вимогам, встановленим Національним банком України;
- 3) відсутні банківське обладнання, комп'ютерна техніка, програмне забезпечення, приміщення, що відповідають вимогам, встановленим Національним банком України.

Проведений нами аналіз означеного Закону дозволяє зробити висновок про те, що він достатньою мірою визначає, яким чином мають відбуватися процедури створення банку та передбачає дискреційні повноваження Національного банку України щодо встановлення вимог до інформації, що подається для погодження статуту особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність та отримання ліцензії. Водночас Закон, на нашу думку, має досить важливий недолік – коли межі дискреції встановлюються органом держави для себе самостійно. Той факт, що Національний банк України на власний розсуд, змінюючи підзаконні акти, може встановлювати підстави для відмови у погодженні статуту та видачі ліцензії і спричиняє зайвий формалізм в процедурах, можливості для вирішення цього питання в «ручному режимі» та корупційні прояви.

Аналізуючи вказане, а також спираючись на типовість побудови процедурних норм в Україні, маємо висновок про те, що НБУ наділений можливостями встановлювати межі своєї дискреції через підзаконні акти, при цьому не обмежуючись єдиними принципами, правилами та підходами, що негативно впливає на стан захисту прав і свобод осіб.

Подібних висновків з цього приводу дійшов у своєму дослідженні А. А. Грінь, який вказував, що повноваження державних органів встановлюються в нормах права як на законодавчому, так і на підзаконному правових рівнях. При цьому дискреційні повноваження характеризуються відсутністю однозначного нормативного регулювання дій органу виконавчої влади. Тобто, за наявності, права, законодавством не встановлюється міра необхідної поведінки зобов'язаного суб'єкта (органу виконавчої влади). Отже, формально державою не забезпечується дотримання приписів правових норм як юридичного обов'язку щодо реалізації дискреційних повноважень¹⁵.

Зазначена ситуація може бути виправлена з прийняттям закону про адміністративну процедуру, проект якого розміщений на сайті Міністерства юстиції України¹⁶. Закон регулює відносини органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, інших суб'єктів, які уповноважені здійснювати владні управлінські функції щодо прийняття адміністративного акту та його виконання. Однак, цей проект закону не виправляє ситуацію із безмежною дискрецією державних органів і потребує відповідних змін в цьому аспекті.

Таким чином, у розумінні та використанні дискреції в роботі Національного банку України, можемо зробити висновки:

1) в цілому, наявність дискреційних повноважень у Національного банку України при створенні банків дозволяє збільшити ефективність його діяльності, його інституційні спроможності, сприяє реалізації прав осіб, що мають намір здійснювати банківську діяльність;

2) з одного боку, регламентація «кожного кроку» повинна мати результатом усунення будь-яких свавільних проявів. Однак, як вказує багаторічний досвід регулювання фінансових ринків, саме в системах зі свободою у діяльності державних органів та широкою дискрецією найбільш захищені права осіб та розвинута конкуренція. Відповідно, звуження дискреції є результатом та показником надмірного втручання держави в усі сфери існування суспільства та зменшення права на вибір не тільки в діяльності державних органів, а й щодо приватних осіб;

3) дискреція не має застосовуватись НБУ при встановленні підстав для відмови у реалізації прав особам – ці підстави мають регулюватися законом, інакше результатом буде корумпованість діяльності;

4) не можливо вичерпно визначити всі варіанти адміністративних ситуацій, у зв'язку з чим маємо чітко розуміти можливості і сфери застосування адміністративного розсуду.

¹ Методологія проведення антикорупційної експертизи, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 23.06.2010 р. № 1380/5: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10>

² COMMITTEE OF MINISTERS. RECOMMENDATION No. R (80) 2. OF THE COMMITTEE OF MINISTERS. CONCERNING THE EXERCISE OF DISCRETIONARY POWERS BY ADMINISTRATIVE AUTHORITIES: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId09000016804f22ae>

³ Биби́к С. П. Словник іншомовних слів / С. П. Биби́к, Г. М. Сюта. – Х.: Консум, 2006. – 380 с. – С. 183.

⁴ Лагода О. Основні помилки у застосуванні дискреційних повноважень посадовими особами адміністративних органів / Право України. – 3/2009. – 186 с. – С. 86. – Режим доступу: pravoua.com.ua/ru/store/cdownload/pravoukr/pravoukr_2009_3/

⁵ Барабаш Ю. Г. Дискреційні повноваження вищих органів влади: правова природа та умови ефективного застосування / Ю. Г. Барабаш // Університетські наукові записки. – 2007. – № 4. – 598 с. – С. 49–54. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2007_4_9

⁶ Авер'янов В. Б. Дискреційна влада / В. Б. Авер'янов // Юридична енциклопедія : у 6 т. – Т. 2. – К. : Українська енциклопедія, 1999. – 744 с. – С. 195.

⁷ Ремнев В. И. Социалистическая законность в государственном управлении. – М., 1979. – 302 с. – С. 51–53.

⁸ Бребан Г. Французское административное право. – М.: Прогресс, 1988. – 488 с. – С. 192.

⁹ Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основа, 1996. – 420 с. – С. 243.

¹⁰ Коренев А. П. Нормы административного права и их применение / А. П. Коренев. – М.: Юрид. лит., 1978. – 265 с. – С. 20.

¹¹ Корф С. А. Административная юстиция в России. Книга третья / Корф С. А. // Административная юстиция: конец XIX – начало XX века: Хрестоматия. Ч. 1 / сост. Ю. Н. Старилов. – Воронеж: ВГУ, 2004. – 720 с. – С. 706–707.

¹² Закон України «Про Національний банк України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14/print1467367577674365>

¹³ Закон України «Про банки і банківську діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/print1467367577674365>

¹⁴ Постанова Національного банку України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 08.09.2011 р. № 306 ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1203-11/print1458051673315793>

¹⁵ Грiнь А. А. Дискреція як особливий елемент повноважень органів виконавчої влади / Часопис Київського університету права. – 2014/3. – С. 97.

¹⁶ Проект Закону України «Про адміністративну процедуру». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/consult/poll/project/3457

Резюме

Лоук І. А. Особливості реалізації дискреційних повноважень Національним банком України при створенні банків.

У статті аналізується поняття дискреційних повноважень. Окреслено вимоги національного законодавства щодо створення банків. З'ясовані дискреційні повноваження Національного банку України в означених процедурах. Проаналізовані проблеми реалізації процедур створення банків. Доводиться необхідність законодавчого встановлення меж дискреційних повноважень Національного банку України.

Ключові слова: дискреційні повноваження, процедури створення банків, Національний Банк України, закон про адміністративну процедуру.

Резюме

Лоук І. А. Особенности реализации дискреционных полномочий Национальным банком Украины при создании банков.

В статье анализируется понятие дискреционных полномочий. Определены требования национального законодательства по созданию банков. Выявлены дискреционные полномочия Национального банка Украины в указанных процедурах. Проанализированы проблемы реализации процедур создания банков. Доказывается необходимость законодательного установления границ дискреционных полномочий Национального банка Украины.

Ключевые слова: дискреционные полномочия, процедуры создания банков, Национальный Банк Украины, закон об административной процедуре.

Summary

Loyuk I. Characteristics of the discretionary powers of the National Bank of Ukraine in the creation of banks.

The article analyzes the concept of discretion and outlines the requirements of the national legislation for the establishment of banks. It also clarifies discretionary powers of the National Bank of Ukraine in the above mentioned procedures. The author describes typical problems of the procedures of the establishment of banks and proves the necessity of introducing legal limits on the discretionary powers of the National Bank of Ukraine.

Key words: discretion, procedures for the establishment of banks, the National Bank of Ukraine, the law on administrative procedure.

УДК 342.922

К. В. СЕЛІВАНОВА

Ксенія Вадимівна Селіванова, аспірантка Класичного приватного університету

ПРОБЛЕМАТИКА ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

У політичному та юридичному розумінні вибори – це процедура формування державного або самоврядного органу влади, наділення повноваженнями посадових осіб, яка здійснюється шляхом голосування виборців – осіб, наділених активним виборчим правом. виборче право – це гарантована громадянину державою можливість брати участь у виборах державних органів та органів місцевого самоврядування. Це комплекс конкретних прав особи, до яких насамперед належить активне виборче право або право голосу, яке інколи йменують загальним виборчим правом. Відтак, метою дослідження у даній статті є виявлення проблематики реалізації виборчої системи на окупованих територіях та пропозиції щодо удосконалення в цьому напрямі чинного законодавства.

За своїм характером і роллю в політичному житті вибори можуть бути конкурентними (альтернативними), псевдоконкурентними, фальсифікованими. Останні два типи притаманні недемократичним, здебільшого авторитарним, політичним режимам і характеризуються відсутністю альтернативності.

Інститут виборів тісно пов'язаний з такими категоріями, як «легітимність» та «легітимація». Легітимність влади – це стан, за якого спосіб формування і діяльності політичної влади збігається з існуючими в суспільстві нормами та цінностями, а результати діяльності відповідають соціальним очікуванням, які визнає народ. Іншими словами, це добровільне визнання існуючої влади громадянами, довіра до неї з їх боку, визнання її справедливою, прогресивною. Відповідно, легітимація – це процес визнання влади правочинною, утвердження її легітимності.

Проблемні аспекти волевиявлення громадянина України на виборах, який проживає на тимчасово окупованій території. Варто зазначити, що в нашій країні на даний момент у певних регіонах склалася нестабільна ситуація, пов'язана з проведенням неоголошеної збройної агресії Російської Федерації проти України. У зв'язку з цим виникає ряд проблем у сфері здійснення виборчого права на окупованих територіях, доцільності обрання певної виборчої системи, вдосконалення законодавства¹.

У ч. 1 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» зазначено, що тимчасово окупована територія України (далі – тимчасово окупована територія) є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України. Даним законом визначено, що датою початку тимчасової окупації є 20 лютого 2014 року².

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру³. Законодавством визначено, що внутрішньо переміщена особа реалізує своє право голосу на виборах Президента України, народних депутатів України, місцевих виборах та референдумах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси згідно з частиною третьою ст. 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців»⁴.

У випадку України розглядається можливість дистанційного голосування, хоча організаційно це досить складно, а результати виборів можуть бути поставлені під сумнів загалом.

Аналіз міжнародних підходів дає змогу дійти висновку, що так зване «заочне» голосування не дає бажаних результатів (особливо якщо це стосується проведення місцевих виборів).

Втім, якщо стоїть глобальне питання безпеки, то голосування «заочно» може бути виправданим, адже право на життя є базовим.

Згідно з ч. 1 ст. 8 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» під час проведення виборів Президента України, народних депутатів